

Vályi Gábor

A pszichológia szerepe a segítő munkában

A követelménymodul megnevezése:
A szociális segítség alapfeladatai

A követelménymodul száma: 1356-06 A tartalomlelem azonosító száma és célcsoportja: SzT-006-50

MUNKKANYAG

A PSZICHOLÓGIA SZEREPE A SEGÍTŐ MUNKÁBAN

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

Brian Clark *Mégis, kinek az élete?* című színdarabjában súlyos autóbalesetet szenved Ken Harrison, a sikeres szobrász. A sors keserű fintora, hogy bár szerencsésen túlélte, egész életére megbénul. Az életerős, tettvággyal teli művész számára a munka jelentette az életet. Örök tehetetlenségre kárhóztatva ennek értelmét veszítette el. Ken úgy dönt, nem akar munka, szerelem és cél nélkül tovább élni. Harcba száll az élete és halála fölötti rendelkezés jogáért. Úgy érzi és úgy is gondolja, hogy joga van meghalni, és kész a bíróságon harcolni azért, hogy ezt a jogát érvényesíthesse. Döntése szembeállítja a kezelőorvosaival, a kórházzal. Az orvos a gyógyításra esküdött föl, semmilyen körülmények között nem járulhat hozzá ilyen döntéshez.

Ken higgadt elmével úgy dönt, hogy joga van meghalni, s meg is hal, ha törik, ha szakad. Csak hogy az orvostudomány másként vélekedik erről; a helyzet a „22-es csapdája”. Lehet, hogy Kennek joga van meghalni. De ha meg akar halni, akkor depressziós. Ha depressziós, akkor beszámíthatatlan. Ha beszámíthatatlan, nincs joga dönteni az élete-halála felől. És mit mond a jog? Ken ügyvédet fogad; az ügyvéd elvállalja az ügyet, s ettől fogva úgy viselkedik, ahogy egy ügyvédnek viselkednie kell: képviseli megbízójának érdekét. Megbízójának pedig mi áll érdekében? Az, hogy meghaljon. Roppantul paradox helyzet.

Hát az érzelmek? Régi szeretőjét elmarja Ken; ne emlékeztesse többé arra, amit már nem lehet. A nő le is írja Kent; Ken máris meghalt a számára. Nem úgy a rokonszenves doktornő: ő dacolva az orvosi etikával, elfogadja Ken érveit, olyannyira, hogy együttérzéséből furcsa szerelemféle lesz. Paradox. Vonzódásának köszönhetően Ken már-már ismét teljes embernek érzi magát; ez viszont veszélybe sodorhatja eltökéltségét. Ez is paradox. A néző pedig csak ül-ül, és minél inkább azonosul Ken felfogásával, eltökéltségével, annál nehezebb szurkolnia Ken haláláért. Ez is ellentmondás, igen.

"Mondjuk, van egy ember, aki olyan biztos az igazában, hogy nem tűr ellentmondást. Ha ez az ember egy béna szobrász, akkor paranoiásnak nevezzük. Ha viszont főorvos az illető, akkor vérprofinak." – mondja Ken Harrison. Küzdelme az élet szeretetét feszegeti, s ki is mondja, hogy élni jó – még akkor is, ha Ken Harrison hozzáteszi: nem minden áron.

Az orvosi és jogászai érdekviszonyokban nem csupán szervezetek és szakmai protokollok vannak jelen, hanem az ezeket képviselő, megjelenítő emberek, személyiségek. Jelen vannak teljes emberi mivoltukkal, s jelen vannak saját személyiségükkel!

Mit tegyen, s mit tehet a segítő szakember, ha a test nem működik normálisan, ám az elme működése nem szenved hiányt?

Az interneten olvasható egy blogbejegyzés:

„Én tudom, milyen úgy feküdni hónapokat, hogy tudom, az élet létezik... Tudom, hogy van, tudom, hogy nekem is volt valamikor... De most, ebben a pillanatban csak egy elmosódni látszó emlékkép, mely elbújik a mindent betöltő KÍN mögött... Csak néha egy varjú ül nyugodtan a kórterem ablakából látszó hatalmas fa ágai között, és néz... Tudom, milyen várni, hogy megmosdassanak, hogy megetessenek, hogy megittassanak... tudom, milyen mikor ezeket megteszik, tudom, hogy rettenetes lesz, iszonyúan fog fájni (az ivás is, bár szívószállal itattak, de a fejem annyira fel kellett emelni, hogy legalább az ne hulljon ki a számból), a mosdatás, az etetés pedig olyan megpróbáltatás, amit még érintőlegesen sem vagyok képes megemlíteni... Van olyan, mikor dönteni kell. De soha, senki ne dönthessen az élet végéről, illetve a nem kért meghosszabbításról, csak az, akit érint a kérdés. Én nem voltam olyan állapotban 3 hónapon át, hogy bármiről dönthettem volna... Vagy előre megteszem ezt, vagy várom, hogy jobbra fordul...nem is, nem fordul magától: vagy én teszek arról (a rengeteg, elmondhatatlanul sok segítséggel), hogy megtaláljam magam. Minden a döntésen múlik. Élek. Köszönöm!”

A szociális munkában megjelölhetők célok, és meghatározhatók feladatok, beavatkozások. A beavatkozás lehet direkt és indirekt. Mind a direkt, mind az indirekt beavatkozás a szociális munkában kapcsolatlétesítést és kapcsolatfenntartást eredményez. Tehát kialakul az interakció segítő és kliens, kliens és kliens, segítő és más segítő között. A segítő és közreműködése, segítése révén a vele kapcsolatba kerülő emberek személyisége és csoportja természetes módon hatással van a segítőre is. Maga a segítség is többszintű és többdimenziós térben folyik. Ezért a segítség során figyelembe kell venni a pszichológiai aspektusokat is.

Aki segítségre szorul, s az is, aki segít, mind-mind, ahogy mondják, „emberből van”, így nem vonhatja ki magát a helyzetek és a helyzetekben szereplő emberek hatása alól. Ez a hatás jórészt pszichés hatás. Hogy e pszichés hatás hogy működik a segítségben, ezt járjuk körül ebben a tananyagban.

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

Feladat:

A feladatot párban oldják meg; válasszon magának munkatársat, s vele együttműködve oldja meg a feladatot! (Mindketten azonos feladatot oldjanak meg, de mindketten a saját füzetükben dolgozzanak!)

FOGALMI TISZTÁZÁS

1. A szociális munka szűkebben és tágabban értelmezve

Adott, konkrét helyzetben személyeknek, családoknak, személyek csoportjának nyújtott segítség, problémáik megoldásához. E szűkített meghatározás kibővítve azt jelenti, hogy a segítség hatására a kliensek alkalmassá válnak saját problémáik megoldására önállóan, illetve természetes támaszaik, természetes segítségeik és segítők közreműködésével; **(alkalmassá tétel)**.

Jogi és szociálpolitikai szakértelemmel hozzájárulás a problémák megelőzéséhez (prevenció). Ezt továbbgondolva: korrekció és prevenció, mely esetben a cél nem csupán hozzájárulás a probléma megoldásához s az alkalmassá váláshoz, de a problémák kialakulásának minél eredményesebb és hatékonyabb megelőzése is; **(erőforrások mozgósítása)**.

A szakértelem nem csupán feltételezi, de feltételül is szabja a professziót. A szociális szakembernek több szerepe van munkája során. E többféle szerep két csoportba sorolható. A direkt beavatkozásokhoz kapcsolódó **segítő szemléletű szerepek** csoportja, s az indirekt beavatkozásokhoz kapcsolódó ún. **menedzser szemléletű szerepek** csoportja.

Mindkét csoport esetében elengedhetetlen a kliensek érdekeinek szolgálata, a probléma és erőforrás feltárása, az erőforrások realizálása, mozgósítása; ezekhez kapcsolódóan a tervezés és szervezés szükségessége. A segítő szemléletű szerepben szükséges empátia, a menedzser szemléletű szerepben szükséges a lokális, regionális és globális, illetve a makroszintű gondolkodás. S persze a szerepek keverednek is egymással, egymást áthatják, keresztezik, de a szakmai szabályok szerint nem kerülhetnek ellentmondásba egymással.

Mind az empátia, mind a gondolkodás pszichológiai fogalom. Amikor a szociális segítő beavatkozik a kliens életébe, mindig jelen van teljes személyiségével ő is, s természetesen a kliense(i) is; a személyiségek tulajdonságai hatással vannak a kliens problémáinak megoldására, a szakmai munkára, a beavatkozás sikerességére.

2. Rendszerek és szemléletek

A segítő munkában kliens a személy, a pár és a család. A segítő munkában szerepet játszó pszichológiai aspektusoknak is e három dimenzióban van jelentősége.

A személy vonatkozásában ez úgy jelentkezik, hogy az egyén olyan társas lény, aki más emberektől elszigetelve nem tudja saját szükségleteit helyesen, eredményesen és hatékonyan kielégíteni. Az egyénre hatással van más ember, más emberek csoportja, a családja, családjának tagjai külön-külön is, meg együtt is; hatással vannak a barátai, iskolatársai és munkatársai; hatással van az egyénre szociális környezete. De hat az egyénre az óvodája, iskolája, munkahelye is. S persze, hogy az egyén, a személy is hatással van azokra, akikkel kapcsolatba kerül. E kölcsönhatásból ered a személynek, mint kliensnek a problémája; az ember problémája éppen abból adódik, hogy a kliens és környezete között az egyensúly, a nyugalmi állapot felbomlik, megszakad. Hogy a segítség, a segítői beavatkozás hatékony lehessen, a segítőnek tisztában kell lennie a személyiségpszichológia két alapkérdésének tartalmával.

A két alapkérdés:

- Az egyének különbségei; minden ember különbözik minden más embertől. A személyiség szó éppen azt fejezi ki, hogy vannak az egyének jellegzetességei, melyek csak az övéi, csak őrá jellemzők.
- A személyen belüli, intraperszonális működés. Ez a személyen belüli folyamatokat jelenti. Az emberben vannak olyan mechanizmusok és folyamatok, melyek hatására sajátos módon viselkedik.

A pár vonatkozásában a pszichológiai aspektusok úgy jelentkeznek, hogy a személy része valamilyen családi helyzetnek, s közben, élethelyzetében kapcsolatba kerül olyan másik személlyel, akit párjának tekint. A párkapcsolat tartalmilag a párrá válással kezdődik; ekkor az eredeti családról le kell válni. A személy önálló identitása megszilárdul, s megpróbál a párja mellett elköteleződni.

A család vonatkozásában a pszichológiai aspektusok lényege, hogy a család egy dinamikus egység, rendszer, mely az idők során változik, fejlődik. A családok állandó változási folyamata két irányból ered: egyrészt a rendszerre ható külső tényezők, másrészt a belső hatások változásából. Amikor a család átjut egy fejlődési fázison, a rendszeren belüli viszonyokat újra kell tárgyalni, ennek elmaradása szabályszerűen problémákat okoz. A családi élet fejlődési folyamatában elkülöníthető szakaszok vannak, melyek mindig újabb és újabb megoldandó feladatokat hoznak magukkal. Az új fejlődési szakasz elérése új működésmód kialakulását is szükségesé teszi, ami egy úgynevezett „normál krízis”. Ezek változtatásokra provokáló hatásokat jelentenek, fordulópont jellegű időszakok. Igazi krízis akkor keletkezik, ha a család nem tudja funkcióit rugalmasan működtetni.

Feladat:

A feladatot párban oldják meg; válasszon magának munkatársat, s vele együttműködve oldja meg a feladatot! (Mindketten azonos feladatot oldjanak meg, de mindketten a saját fűzetükben dolgozzanak!)

Személy, pár, család. Munkatársával megbeszélve fogalmazza meg, hogy e fogalomhármas milyen személyes gondolatokat és érzéseket indít meg Önben!

A KLIENSSEL VALÓ TALÁLKOZÁS HELYZETEI ÉS DIMENZIÓI

A klienssel való találkozás mindig hordoz magában attitűdöket és ellenállásokat; s mindkettő beágyazódik a szakmai és etikai felelősségbe.

A **segítés attitűdje** megjelenik az első találkozásban is; a bemutatkozástól a későbbi szakszerű, értő figyelmen át az empátiás megértésig. Eközben a segítő önmagában kérdéseket fogalmaz meg, s önmagának szakmai és szubjektív kérdéseket vet fel. E kérdések a klienshez való viszonyára vonatkoznak. A segítés folyamatában az interakciós jellemzők hangsúlyt kapnak, e hangsúlyokat mindkét fél – a kliens és a segítő is – érzékeli, s jó esetben tudatosítja is; az interakciós folyamat jellemzőit mindkét fél minősíti a segítés szempontjából.

A segítő munkában megjelenő **ellenállások** természetesnek mondhatók. Ennek az ellenállásnak a leküzdésére a segítő szakember alkalmazhatja azt a technikát, hogy minden vitát kerül a klienssel; a klienst mint informátort kezeli. A kliens ettől megkönnyebbül, s a rejtett lélektani történéseknek csak a legfelső jelenségei érintik meg. A segítő a klienssel együtt szerzi meg az információkat.

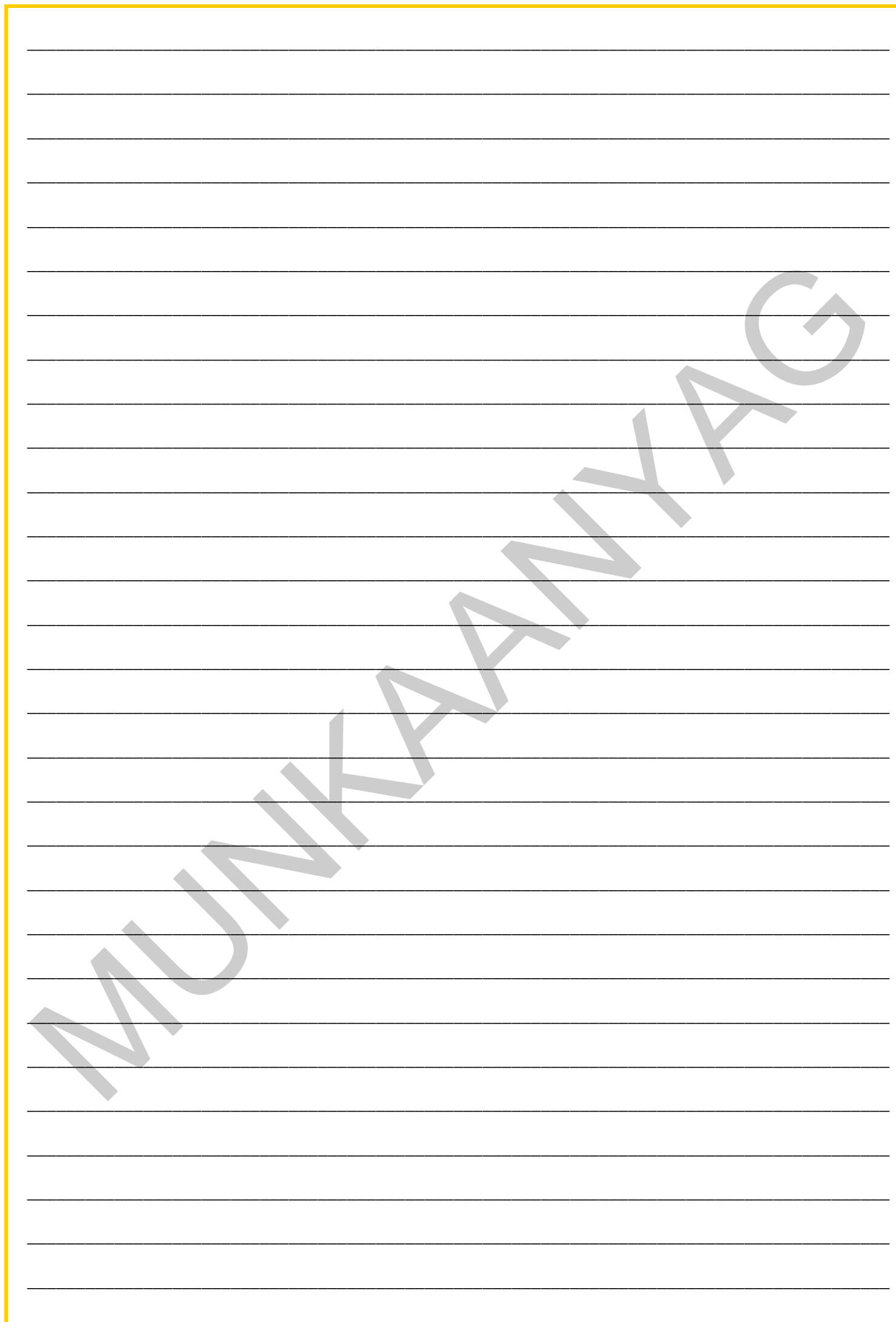
Az információk megszerzése célzott beszélgetésben, az első interjú során történik. Az **első interjú** eredménye az **információk** feldolgozásából áll össze. Az információknak vannak objektív, szubjektív és szituatív tartalmuk, elemük. Objektív információkkal rendelkeznek az adatok, melyek megbízhatók, ellenőrizhetők. A szubjektív információk esetén a jelentés a döntő, meghatározó, amit és ahogy a kliens tulajdonít neki. A szituatív információknál a szituáció élménye a fontos, meghatározó, s az adatok csak másodlagosak.

A célzott, segítő beszélgetésben – mindjárt, az első szituációban is – jelen van a **szakmai és erkölcsi felelősség**. Itt fontos szempont, hogy a segítő semmi olyat ne tegyen, ami a kliensnek árthat. A segítés folyamatában végig szem előtt kell tartani a titoktartást. Ennek komoly kötelmei és következményei vannak. A segítő folyamatban a segítő fel tudja ismerni saját illetékességét és szakmai, személyes korlátait. A segítő nem társalog a klienssel, így nem helyénvaló, ha a segítő irreleváns részletek felől érdeklődik az interjú során; amit a segítő úgymond érdekesnek tarthat, azt nem szükséges megkérdezni. Ide alkalmazható helyes technika, ha a segítő úgy kérdezi a klienst, ahogyan azt szeretné, ha őt kérdeznék hasonló helyzetben.

Feladat:

A feladatot párban oldják meg; válasszon magának munkatársat, s vele együttműködve oldja meg a feladatot! (Mindketten azonos feladatot oldjanak meg, de mindketten a saját füzetükben dolgozzanak!)

Készítsen interjút a munkatársával! Helyezze az interjú előterébe az etikai kérdések megvitatását, hogy megtudja, munkatársa hogyan gondolkodik az interjúban alkalmazandó etikai szabályokról!

MUNKANYAG

A segítő, célzott beszélgetés pszichológiai aspektusait elméletileg így foglalhatjuk össze:

Az emberi kommunikáció természetes alaphelyzete, hogy két személy egymással közvetlen kommunikációs kapcsolatban áll. A kommunikáció nem azonos az interakcióval; ez tágabb kategória, bár az interakciók lényege a kommunikáció. Az interakció fogalmának szükségszerű tartozéka a kölcsönhatás, a megfelelő viszontválasz. Az interakció magában foglal mindenféle cselekvéses megnyilvánulást, nemcsak a kommunikációs csatornák működését. A reakció nem feltétlen megfigyelhető, viselkedésválasz jellegű. A kommunikációban a kölcsönhatás mozzanata nem feltétlen szükségszerű. A kommunikáció kapcsán mindig csak a jelközlés vagy jelváltás érdekes, tehát a kommunikáció meghatározott csatornáinak működése.

Az emberi kommunikáció jellemzője, hogy több csatorna igénybevételével történik. Az emberi viselkedésnek több olyan eleme van, amely kizárólagosan vagy elsődlegesen a kommunikáció céljait szolgálja. Az emberi kommunikáció során számos mozgási megnyilvánulás kommunikatív értékkel bír. A köznap kommunikációkban, a közvetlen, kétszemélyes helyzetben minden csatorna részt vesz, ritka helyzet az, amikor egyik vagy másik időlegesen kénytelen felfüggeszteni működését.

A kommunikációs csatornák rendszertanilag három fő csoportba sorolhatók:

1. Verbális csatorna.
2. Nem verbális csatornák: mimikai kommunikáció, kommunikáció tekintettel, vokális kommunikáció, mozgásos, illetve akciók kommunikációs csatornák (kommunikációs gesztusok, kommunikáció testtartással, kommunikáció térközszabályozással).
3. Kulturális szignálok.

A verbális csatorna egy kódrendszer; alapja a nyelv. Minél magasabb a nyelvhasználó társadalmi réteghelyzete, annál több szót ismer, használ; úgy mondjuk, hogy magas a szókincskészlete. Az alsóbb társadalmi rétegű emberek nyelvhasználata konkrétabb, több logikai kitérővel, sok sztereotip elemmel; nehezebb az írott absztrakciók felismerése is. A legtöbb jelentésbeli, nyelvi félreértés az egymást nem ismerő, korábban kapcsolatban nem lévő emberek elvontabb jellegű kommunikációjában fordul elő. A verbális kommunikáció a beszéd (a nem verbális csatorna jeleivel együtt hat és működik helyesen vagy helytelenül, félreérthetően), a célzások, utalások, elhallgatások rendszere.

A kommunikációs csatornák részletes tárgyalása egy másik tananyag tartalmában található meg.

A hang az élővilágban egyetemes indulat és emóciókifejező eszköz. A szó objektíváló eszköz: a gondolatok, érzések, érzelmek közvetítője és konkretizálója. A belső emóció, élmény időtlen. A tudattalan világra nem vonatkoznak a realitás (tér, idő, ok-okozat) törvényei. Az élmény kimondásával az időtlenből az időbe helyezve a dolog elveszti ún. örökkévalóságát; beilleszkedik a múlt, jelen, jövő vektorába. A közölt, kimondott érzés szociálissá teszi az egyedit; szocializál. A ki nem mondott gondolat, érzés feszít, a titok izolál, elkülönít. A kimondás felszabadít, tehermentesít.

A segítő beszélgetésnek vannak jó és rossz szakmai aspektusai:

A segítő szakember a beszélgetés során a kliens szavait befogadja, de nem kezdeményez. Nem a beszélgetés tényeire összpontosít, hanem arra, amit a kliens átél. Nem a probléma iránt érdeklődik, hanem a kliens egyénisége, személyisége iránt; ezzel kifejezi a segítő kliense iránti szakmai és emberi tiszteletét. A segítő nem akarja a klienst és helyzetét felfedni, hanem a közlést könnyíti meg.

A segítő szakember nem fél a beszélgetéstől, s nem fél a csendtől sem, mely a beszélgetés, interjú alatt áll(hat) be. A beszélgetést nem manipulációként fogja fel, hanem elkötelezett a beszélgetésben (empátia és kongruencia).

S talán a legfontosabb segítői jó tulajdonság a célzott beszélgetésben, interjúban, hogy a segítő meg tudja figyelni önmagát és partnere reakcióit, s irányítani tudja a beszélgetést.

Ennek ellenkezője, ha a segítő kérdéssel vagy más, hasonló ösztökéléssel a direkt választ indukálja (pl. igen, nem). Nem helyes, ha a segítő maga reagál a beszélgetési helyzetre, s a beszélgetés során nem időben, hanem idő előtt kezd magának értelmezni a helyzetet, s ezen értelmezés alapján kezd el reagálni a helyzetre.

A segítő akkor jár el helyesen, ha a célzott, segítő beszélgetés, interjú körülményeit (szakkifejezéssel: a scénáriót) úgy alakítja ki, a helyzetet úgy teremti meg, hogy az interjúban a kliens be tudja mutatni mindazt, amire a problémája megoldásához az okok keresése során szükség van.

Az interjú határhelyzet is; az objektív, szubjektív és szituatív adatok a beszélgetés egy meghatározott fázisában összegeződnek, új információk keletkeznek. Az interjú során a segítőn múlik, hogy melyik információforrásig akar lejutni, s milyen szándékkal interjúzik. (A szándék lehet diagnosztikus, terápiás vagy statisztikai-kutató). Hogy ez mennyire fontos szempont, nézzük meg, hogy a kliens a célzott, segítő beszélgetés, az interjú során milyen viselkedést tanúsíthat.

Lehetséges, hogy a kliens keveset beszél, ún. „üres”; túlbeszéli a helyzetet, a szituációt, az adott témát; mondanivalójával a felszínen marad; a helyzethez való hozzáállása gyanakvó, közönyös vagy éppen túlzottan szabadkozó; de az is lehet, hogy az interjúhelyzetben dependens, sajnáltató, tanácskérő vagy éppen erőszakos, gyámoltalan magatartást tanúsít.

A kliens viselkedése kapcsán a segítőben a következő kérdések merülhetnek föl:

– A klienssel és a problémával kapcsolatban:

Miért éppen így viselkedik, miért így fejezi ki magát a kliens? Mit akar a kliens a tudtomra adni? Tudja-e közölni azt, amit szeretne; ki tudja-e fejezni magát a kliens? Tudja a kliens, hogy mit akar elmondani, s mit szeretne elérni?

– Önmagával, a segítői attitűdjével kapcsolatban:

Hogyan viszonyul a kliens a segítő személyéhez? Mit vált ki a kliens a segítőből gondolatilag és érzelmileg? Mi a szimpatikus, s mi az ellenszenves a kliensben? Képes-e a segítő elfogadni a klienst; s ha nem, miért nem?

Feladat:

A feladatot párban oldják meg; válasszon magának munkatársat, s vele együttműködve oldja meg a feladatot! (Mindketten azonos feladatot oldjanak meg, de mindketten a saját füzetükben dolgozzanak!)

Készítsen interjút a munkatársával! Az interjú során figyeljen a saját attitűdjeire és érzéseire! Írja le az interjú alatt keletkezett érzéseit!

The form consists of a large rectangular area with horizontal lines for writing. A large, diagonal watermark reading 'MUNKANYAG' is overlaid on the page, extending from the bottom left towards the top right. The watermark is semi-transparent and covers a significant portion of the writing area.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

A tananyag vázát tekintve három elemet bont ki:

- Az egyén – mind a kliens, mind a segítő szakember– társadalmi meghatározottsága.
- A pszichológiai jellegű, pszichológiai szempontú adatszerzés (informálódás) módszerei, különös tekintettel a célzott beszélgetésre, az interjúra.
- A szakember és a kliens célzott beszélgetés, interjúzás közbeni lelki jelenségei és ezek folyamata.

A tanulás középpontjában a tananyag értő olvasása és a tananyagban szereplő feladatok megoldása szerepel. A tananyag értő olvasásakor mind a köznapi, mind a szaknyelvi szövegrészek alapos megértésére kell törekedni; úgy kell az olvasott szöveget értelmeznie a tanulónak, hogy a tartalmát mind a köznapi, mind a szakmai környezetben, szakmai beszélgetés keretében ne csupán reprodukálni tudja.

A tananyag tanulásának szerves része a tananyagba illesztett feladatok megoldása, a feladatok mind párban végzett szakmai megbeszéléseket és a megbeszélésekre támaszkodva a tanuló saját értelmezését, értékelését kívánják meg. Ezzel egyik oldalról fejlődik a tanuló olvasott szakmai szövegek beszélgetésbe való áttételének készsége, másik oldalról elérhető, hogy a valós élethelyzet modellezésével, a szakmai megbeszéléssel gyakorolja a tanuló a segítő helyzetek páros interakcióinak lehetőségeit.

Az önellenőrző feladatok megoldása lehetőséget biztosít a tanulónak arra, hogy a tananyag tartalmát aktív módon átgondolja, a segítői munka folyamatait rendszerben lássa és láttassa.

Mind a tananyagba integrált feladatok, mind az önellenőrző feladatok nem csupán a szakmai tartalom kifejtésére alkalmasak, hanem a szakmai személyiség megnyilvánulásainak, érzéseinek a kifejezésére is.

Ennek alapján a feladatok megoldásának tételes ellenőrzése és minősítése nem szerepel a kiemelt visszajelzések között, inkább a formális ellenőrzésnek és a szöveges értékelésnek van helye és értelme; ezzel a tanuló és oktatója, valamint a tanulók páros munkavégzése során rálátnak egymás és saját gondolkodásuk lényegére helyzetfüggően és feladatorientáltan.

MEGOLDÁSOK

1. feladat

A megoldás lehetséges módja:

Adott, konkrét helyzet (valós vagy fiktív helyzet) alapján fogalmazza meg a tanuló – a munkatársával való szakmai megbeszélésre is támaszkodva –, hogy a kliens a segítség hatására hogyan válik alkalmassá saját problémájának megoldására. A tanuló a megoldásban térjen ki a segítség és az alkalmassá tétel folyamatára, s legyen tekintettel arra, hogy a segítség és az alkalmassá tétel rendszer és protokoll is.

A tanuló regionális, illetve globális társadalmi helyzetet elemez, s ennek megfelelően írja le az alkalmassá tétel folyamatát; e vonatkozásban elsősorban szociálpolitikai alapelvek mentén gondolkodjon, s haladjon a munkatársával való beszélgetésben és a feladatteljesítés írásba foglalásakor. A megoldás teljesítésekor a hangsúlyt továbbra is az alkalmassá tételre helyezze a tanuló, s a regionális, illetve globális helyzetet szem előtt tartva vegye figyelembe a természetes segítők lehetőségeit.

2. feladat

A tanuló a munkatársával való szakmai megbeszélésre is támaszkodva, először értelmezi fogalmilag az erőforrásokat és azok mozgósítási lehetőségeit; ezt követően konkrét helyzet alapján elemzi az erőforrások feltárásának és azok mozgósításának, mozgósíthatóságának lehetőségeit. A konkrét helyzetben a kliens természetes segítőinek számbavétele is megtörténik.

Amennyiben a tanuló nem konkrét helyzetet elemez, akkor meglátásainak középpontjába a segítő szervezetek kerülnek, elsősorban szociálpolitikai aspektusból.

3. feladat

A segítségben megjeleníthető professzió, a szakértelem direkt és indirekt beavatkozásainak és az azokhoz társuló szakmai szerepeknek a végiggondolása, az ezekről való, munkatárssal történő szakmai megbeszélés tapasztalatainak megfogalmazása, s a tanuló saját szakma nézőpontjának kifejtése, ezzel előkészítve a 4. feladat megoldását is.

4. feladat

Ez a feladat e tananyag keretes szerkezetének utolsó eleme. A tananyag elején, az esetfelvetés – munkahelyzetben bemutatott eset ismételt átgondolása és a tananyagon való aktív végighaladás eredményeképpen az eset szakmai elemzése történik meg, először három szakember esetszegbeszélése, szakmai esetsfeldolgozása, majd a tapasztalatok és átgondolt folyamatok és beavatkozások megfogalmazása a szakemberi szerepek és beavatkozások együttesének figyelembevételével.

MUNKKANYAG

IRODALOMJEGYZÉK

AJÁNLOTT IRODALOM

Csepeli György: Szociálpszichológia, Osiris Kiadó, Budapest, 1997.

Soós Zsolt: A szociális munka alapjai, Comenius Bt., Pécs, 2005.

MUNKANYAG

A(z) 1356–06 modul 006–es szakmai tankönyvi tartalomeleme felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
55 762 01 0000 00 00	Ifjúságsegítő
54 762 01 0010 54 01	Rehabilitációs nevelő, segítő
54 762 01 0010 54 02	Szociális asszisztens
54 762 01 0010 54 03	Szociális, gyermek- és ifjúságvédelmi ügyintéző

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:
25 óra

MUNKANYAG

MUNKKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1-2008-0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
1085 Budapest, Baross u. 52.
Telefon: (1) 210-1065, Fax: (1) 210-1063

Felelős kiadó:
Nagy László főigazgató